

Cuộc chiến chống hàng giả: Từ bảo vệ lợi ích kinh tế đến sứ mệnh đảm bảo tính mạng người dân

16:34 29/11/2025

Trải qua gần hai thập kỷ kể từ khi ngày 29/11 được Chính phủ chọn làm "Ngày phòng, chống hàng giả, hàng nhái", cuộc chiến bảo vệ thương hiệu tại Việt Nam đã có những bước chuyển mình mang tính lịch sử. Từ việc tập trung bảo vệ lợi ích kinh tế doanh nghiệp trong những năm đầu hội nhập WTO, đến năm 2025, công tác này đã nâng tầm thành nhiệm vụ bảo vệ người dân trước vấn nạn được phẩm và thực phẩm giả.

Ảnh minh họa

Cuộc chiến chống hàng giả, 18 năm nhìn lại

Lịch sử kinh tế Việt Nam ghi nhận ngày 29/11 không chỉ đơn thuần là một mốc thời gian trên tờ lịch, mà là biểu tượng cho sự thức tỉnh và cam kết chính trị mạnh mẽ. Quay ngược thời gian về năm 2007, khi Việt Nam gia nhập Tổ chức

Thương mại Thế giới (WTO), áp lực tuân thủ các chuẩn mực quốc tế, đặc biệt là Hiệp định TRIPS về sở hữu trí tuệ, trở thành vấn đề sống còn. Sự ra đời của ngày truyền thống ngành đã biến cuộc chiến chống hàng giả từ những đợt ra quân đơn lẻ thành một phong trào bền bỉ, có sự phối hợp liên ngành chặt chẽ giữa Công Thương, Công an, Tài chính và Khoa học Công nghệ.

Sau 18 năm nhìn lại, tính chất của cuộc chiến này đã thay đổi hoàn toàn về chất. Nếu như giai đoạn 2007-2015, mối bận tâm chính của cơ quan quản lý là ngăn chặn những chiếc túi xách, đôi giày hay quần áo giả mạo nhãn hiệu để bảo vệ doanh thu cho doanh nghiệp, thì đến năm 2025, đối tượng bảo vệ chính là sự sống của người dân. Các dữ liệu nghiên cứu thị trường chỉ ra một thực tế đáng báo động: tội phạm đã chuyển hướng tấn công vào những mặt hàng tác động trực tiếp vào cơ thể người.

Hàng giả giờ đây hiện diện dưới hình hài những viên thuốc chữa bệnh được làm từ bột mì, những hộp thực phẩm chức năng đóng gói trong các xưởng sản xuất tồi tàn, hay những lon sữa bột trẻ em không rõ nguồn gốc. Vấn nạn này đã leo thang từ vi phạm hành chính, kinh tế trở thành mối đe dọa an ninh phi truyền thống. Khi hàng giả trở thành lưỡi hái tử thần, công tác phòng chống không chỉ là nhiệm vụ của lực lượng Quản lý thị trường (QLTT) mà trở thành trách nhiệm đạo đức của toàn xã hội.

Lực lượng chức năng TP. Hà Nội kiểm tra hàng hóa

Theo báo cáo từ lực lượng QLTT, chỉ trong 9 tháng đầu năm 2025, lực lượng này đã kiểm tra 17.746 vụ, xử lý 15.544 vụ việc vi phạm. Con số hơn 402 tỷ đồng tiền xử phạt vi phạm hành chính và 211 tỷ đồng trị giá hàng hóa tịch thu là minh chứng cho sự quyết liệt của lực lượng chức năng. Tuy nhiên, một nghịch lý tồn tại là trong hàng chục nghìn vụ vi phạm, số vụ chuyển sang cơ quan điều tra hình sự chỉ dừng lại ở con số 133. Điều này cho thấy, thủ đoạn tinh vi của các đối tượng là xé lẻ hàng hóa để giữ giá trị vi phạm dưới mức truy cứu trách nhiệm hình sự, chấp nhận nộp phạt hành chính để tiếp tục hoạt động.

Song song với đó, không gian mạng đã trở thành chiến trường chính. Bộ trưởng Bộ Công Thương đã từng nhận định, việc quản lý bán hàng qua phát trực tiếp (livestream) và thương mại điện tử là bài toán nan giải nhất hiện nay. Các đối tượng sử dụng tài khoản ảo để phát trực tiếp, chốt hàng ngàn đơn hàng chỉ trong vài giờ rồi xóa ngay video để phi tang chứng cứ. Hàng hóa không còn tập kết ở kho bãi lớn mà được phân tán vào các căn hộ chung cư cao cấp, nhà dân, kết hợp với dịch vụ giao nhận và thanh toán trung gian để xóa dấu vết dòng tiền. Sự ẩn danh và tính chất xuyên biên giới của các nền tảng mạng xã hội khiến việc truy vết của cơ quan chức năng gặp vô vàn khó khăn.

Nhiều sản phẩm vi phạm liên quan đến sức khỏe người sử dụng được phát hiện trong thời gian gần đây

Nghị định 24 và Cuộc chiến trên không gian mạng

Trước những biến tướng khôn lường đó, hệ thống pháp luật và giải pháp quản trị của Việt Nam trong năm 2025 đã có những phản ứng linh hoạt và sắc bén. Điểm sáng lớn nhất về mặt thể chế là sự ra đời của Nghị định số 24/2025/NĐ-CP ngày 21/2/2025. Đây được xem là công cụ pháp lý mang tính "thép", khắc phục những lỗ hổng của các quy định trước đây.

Nghị định 24 đánh trúng vào những huyết đạo quan trọng nhất của tội phạm thương mại hiện đại. Đối với lĩnh vực bán hàng đa cấp – kênh phân phối thường xuyên bị lợi dụng để bán thực phẩm chức năng giả – mức phạt đối với các hành vi dụ dỗ, lôi kéo người tham gia trái phép đã tăng gấp đôi, lên tới 40 triệu đồng. Quan trọng hơn, lần đầu tiên pháp luật quy định chi tiết và nghiêm khắc về bảo vệ dữ liệu cá nhân trong thương mại. Các hành vi thu thập, mua bán trái phép thông tin khách hàng, đặc biệt là dữ liệu nhạy cảm như bệnh án hay số điện thoại cá nhân, sẽ đối mặt với mức phạt tăng nặng gấp hai lần.

Đặc biệt, Nghị định 24 đặt ra trách nhiệm giải trình cao hơn cho các nền tảng số. Những hành vi sử dụng kỹ thuật để tạo đánh giá giả mạo (fake reviews) hòng thao túng tâm lý người tiêu dùng sẽ bị xử lý nghiêm. Các sàn thương mại điện tử lớn buộc phải có cơ chế lọc và gỡ bỏ gian hàng vi phạm, nếu không muốn đối mặt với mức phạt tiền gấp 4 lần mức thông thường.

Ảnh minh họa

Bên cạnh công cụ pháp lý, năm 2025 cũng chứng kiến sự lên ngôi của công nghệ trong công tác phòng chống hàng giả. Hiệp hội VATAP đã xác định công nghệ là chìa khóa then chốt trong nhiệm kỳ mới. Hệ thống VatapCheckVN do Trung tâm Tư vấn chống hàng giả và bảo vệ thương hiệu phát triển là một bước đột phá. Đây là giải pháp truy xuất nguồn gốc điện tử, cho phép người tiêu dùng xác thực hàng hóa tức thì bằng điện thoại thông minh. Hệ thống còn có khả năng cảnh báo thời gian thực nếu một mã tem bị quét quá nhiều lần tại các địa điểm khác nhau, giúp doanh nghiệp phát hiện sớm nguy cơ bị làm giả tem.

Tư duy truyền thông của cơ quan quản lý cũng đã "trẻ hóa" để thích ứng với thời đại. Thay vì những khẩu hiệu khô cứng, lực lượng QLTT đã tiếp cận giới trẻ (Gen Z) – nhóm tiêu dùng chủ lực trên mạng thông qua các kênh mạng xã hội như TikTok hay Facebook. Kênh "Thật Giả Review" với các video ngắn so sánh trực quan, sinh động đã tạo hiệu ứng lan tỏa mạnh mẽ. Phòng trưng bày "Hiếu hàng thật - Tránh hàng giả" tại Tràng Tiền (Hà Nội) với sự hợp tác của Hiệp hội Sở hữu trí tuệ Nhật Bản cũng là một sáng kiến thực tế, giúp người dân có cái nhìn trực quan nhất để phân biệt hàng hóa.

Nhìn lại chặng đường 18 năm, công tác phòng chống hàng giả tại Việt Nam đã đi từ nhận thức đến hành động, từ bảo vệ kinh tế đến bảo vệ con người. Dù cuộc chiến phía trước còn dài và gian nan với những thủ đoạn ngày càng tinh vi của tội phạm công nghệ cao, nhưng với hành lang pháp lý vững chắc từ Nghị định 24 và sự hỗ trợ của các giải pháp công nghệ tiên tiến, chúng ta hoàn toàn có quyền tin tưởng vào một môi trường kinh doanh minh bạch và an toàn hơn. Sự vào cuộc của cả hệ thống chính trị và sự thay đổi trong văn hóa tiêu dùng của người dân sẽ là bức tường thành vững chắc nhất để đẩy lùi vấn nạn này.

Thành Nam